

САВЕЦКАЯ ВЕЛАРУСЬ

ВЫДАЊНЕ УСЕБЕЛАРУСКАГА ВЫКАНАУЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАЎ

Падпісная плата—
Звычайна—400 р. льготна—300 р.
Плата за абвесткі—300 руб. за радок пэтыту.
Сьпешны—на 50% даражэй.
Плата за публікацыю аб страце дакумэнтаў:
За 1 дакумэнт—500 руб.
кожны дадатковы—200 руб.
копію кніжачкі—100 руб.
Чырвоны і ўтрыманам Сял. Забывшкі—дарэмна.
Падпіска і абвесткі прымаюцца у Контрагентстве пры Дзяржаўным Выдавецтве.
(Менск, Петрапаўлаўская, 8).

Адрес рэдакцыі і адміністрацыі:
МЕНСК, Зыгарэйская, 97.

ТРЭЦІ ГОД ВЫДАЊНЯ.

Штодзенная газета.

№ 261 (666). Пятніца, 24-га лістапада 1922 г.

Мы адступаем дзеля таго, каб мацней скакануць уперад.

З прамовы т. Леніна на шырокім пасяджэньні Маскоўскага Савету.

На ўрачыстым пасяджэньні пленуму Маскоўскага Савету, агульна з членамі рэдакцыі саветаў, выступіў т. Ленін.

— Таварышы, я вельмі шваджу.— пачынае т. Ленін,— што ня мог быць у вас на пасяджэньні рабей. У той час, калі я хварэў, мая ўся праца была ўскладзена на другіх таварышоў, у прыватнасьці тав. Калівну прышося цягнуць два вазы.

Цяпер мы размяркуём працу больш праудзіваей.

За апошні год у вобласці эканамічнай палітыкі мы зрабілі вялікія пасьпехі. На чарзе стаіць пытаньне аб наладжаньні правільных эканамічных узаемаадносін з капіталістычнымі краінамі, і становішча такое, што усклае гасударства, якое чаму-небудзь зацікавае гэтыя ўзаемаадносіны наладзіць, рыскае спазьніцца.

Ангельскі капіталіст Уртарт, які быў чымсь на грунтоўнай рухаліцы сілай інтэрвенцыі, які хадзіў узяць нас грамадзянскай вайной, цяпер ідзе да нас з вельмі важнамі запытамі і вядзе з т. Браніна, перагаворы: «А колькі?.. Пачом? На які тэрмін?» (рогат).

Але ва ўнутранай палітыцы мы перажываем некаторы пажар. Ня дзеля таго, каб мы сумляваліся ў неабходнасьці тако новага курсу эканамічнай палітыкі, які быў абвешчаны ў мінулым годзе.

На гэты шчыт ніякіх сумняньняў ні ў нашай партыі, ні ў шырокіх колах беспартыйных рабочых і сялян няма. Цяжар у тым, што ўзніклі новыя мэты праці ў новай абстаноўцы, якой лічча ня велькі

сьвет, патрабны бываюць і новыя людзі.

Новая эканамічная палітыка ёсьць адступленьне назад. Але мы адступім і адступім толькі дзеля таго, каб лепей скокннуць уперад.

Старых газаваньняў мы не аддаём і не аддаём ніводнага. Узяцьце ўладывастоў паказала, што толькі на двох мы кончылі з белымі і замежнымі арміямі і бандамі.

Далёка ўладывастоў, але горад усё ж такі нашынскі... (рогат, воплескі).

Мы зьявілі сабе права на суцэльнае развіцьцё. У часы вайны, у часы, калі замалі ўсе старое, ня было калі разбірацца, ці ня злом мы чаго-небудзь лічывага. Цяпер нам прыходзіць будаваць, не чакаючы ні ад кога дапамогі. Мы павінны дабіцца пасьпеху ў адзіночку.

У гэтым асобным цяжар.

Трэба завучыцца працаваць у новых абставінах. Выварнуцца на выварат і застацца самім сабою.

Раней камуніст казаў сабе: я аддам, калі патрабуецца, свае жыцьце, але перамагу ворагаў. Гэта было, параўнаўча, прастое заданьне. Цяпер справа куць складней. Але на вайне мы навучыліся маняўрыраваньні, і гэту сваю навуку скарыстаем і ў эканамічнай вобласці. Маняўр, якім мы цяпер карыстаемся, самы цяжкі, але, напэўна, і самы апошні.

Як ні цяжка наша заданьне, але мы гэта заданьне выканаем. Рэча, якая круецца каля гэтай стэчынай партыі, будзе Рассія сацыялістычнай.

земныя (францускія, ангельскія і др.) банкі, школы, крамы і т. д. Турэцкія нацыяналісты (ангорскі ўрад) сталі касваць усе гэтыя ўстанавы, якія не падчыніліся турэцкім законам і турэцкаму ўраду. Пабэда нацыяналістаў акрыліла надзею нараджаючайся турэцкай дробнай буржуазіі. Гэтая дробная буржуазія абвясціла лэзунг «Турэччына для турка» і хоць выгнаць чужаземцаў, скасваць усе чужаземныя прадпрыемствы, каб самой заняць іх месца.

Усе гэтыя парабіла вялікага перападу сярод дыпляматаў буржуазнай Эўропы. Французы пачылі, што ня можна даўжачаць вялікага ўзмацаваньня Турэччыны, бо гэта пагражае інтарэсам таксама і Францускай буржуазіі. Францускія дыпляматы найшлі на ўступкі Англіі, і ў Лёзэвье ўтварыўся згодны, адналіты проціва-турэцкі фронт дзяржаў Антанты. Палітычныя махляры антантэўскіх дзяржаў хоць і вярвалі у турэцкага народу смуткі яго пабеды.

Ці гэта ўдасца ім? Усё будзе залежаць ад таго, якую палітыку павядзе ангорскі ўрад. Калі ён будзе блізарукі, як і ўскія дробна-буржуазны ўрад, калі ён будзе гвалтаваць рабочы рух у Турэччыне, стараючыся гэтым задорыць Антанту,— то мы павінны чакаць новага забаладзеньня Турэччыны імпэрыялістычнаю Антантою. Усе пляды пабед атрыманых турэцкім народам у двухгадовай вайне, адуць тады закасованы ў Лёзэвье. Калі-ж ангорскі ўрад хаянецца і воз мецца за разум, калі ён някіе гвалтаваць над рабочым рухам у Турэччыне і пойдзе на згоду з рабочым, то тады трэба чакаць або ўступкі Антанты або новай бойні на Блізкім Усходзе.

Р. Б.

ЛЕЗАНСКАЯ КАМФЭ-РЭНЦЫЯ.

Патрабавацьні Керзана

ЛЕНДАН, 20—11. Па паведамленьню газэты «Дэйлі Кронікл», Керзан выставіў вось якіх патрабавацьні на бліжня ўсходняму пытаньню, ухваленыя Пуанкаре: 1) абода праліваў, заснаваныя дэлітарызаваць зьяў пад кантролем саюзніцаў, адасочка эвакуацыі Кінстантынопаля да зацьвержаньня Турэччнай мірнай дагавору, ніякіх новых тэрытарыяльных ўступкі Турэччыне, ніякага вяртоту Грэцыі вайных страт Турэччыне, недазвольнае набору хрысьціян у турэцкае воіска.

Удзел Амэрыкі.

ЛЕНДАН, 21—11. Вымптонскі карэспандэнт газэты «Тэймс» паведамае, што прадста нікі Амэрыкі на Лёзанскай канфэрэнцыі будуць мець усе паўнамоцствы і палітычныя інструцыі. Амэрыканцы будуць патрабаваць прадата лэзунга Турэччнай Амэрыцы праваў нараўне з іншымі дзяржавамі.

аміён канфэрэнцыі.

БАР.О. 1 11. На пасяджэньні Лёзанскай канфэрэнцыі пастаюць на зьяўленьні тры камісіі: адну на пытаньнях вылічччых і вайныных, другую—на эканамічных і грашовых, і трэцю—на п'ятаньнях каа тулянай і п'ятаньнях меншччых.

На барацьбу з сухотамі.

Тубэркулёз, сухоты, адносяцца да, так званых, сацыяльных занядушчэньняў.

Прычынай тубэркулёзу ёсьць тубэркулёзная палачка, якая псеу, гадоўным чынам, нашы лёгкія, а таксама і іншыя часткі чалавечага арганізму.

Тубэркулёзная палачка баіцца сьвету, яе забіваюць сонечныя праменьні. Дзеля гэтага яна шукае свае ахвыры там, дзе мала сьвету, наветра, а многа пылу і гразі.

Робочыя класы, якая жыць скучана на ў цесных падвалах, у душным паветры, у бруднай пыльнай абстаноўцы, зьяўляецца гадоўнай ахварай тубэркулёзнай палачкі.

Кепскае харчаваньне, пастаяннае недааданьне аслабляе чалавечы арганізм, і лёгкія пачынаюць баляць на сухоты.

Дзеля гэтага лічуць тубэркулёз сацыяльным занядушчэньнем—ён самагай вырывае свае ахвыры пасярод працоўных і прыгнетчых клясаў.

Але ад занядушчэньня тубэркулёзам не застрахованы і прывіліжыныя класы.

Каколькі сухотнікі ходзяць і жывуць сярод нас, пастолькі тубэркулёзнай палачкі выхрэйваюцца хворымі і запануюць паветра і багатых і бедных кварталяў.

Каколькі сухоты зьяўляюцца сацыяльным занядушчэньнем, пастолькі і меры барацьбы з гэтай хваробай павінны насіць характар прасьцэрагі, характар агульна-вядомых мерапрыемстваў.

У першую чаргу павінна быць вырашана кватэрнае пытаньне. Цёмныя падвалы мы павінны зьяўляць для рабочых высокімі, сьветлымі дамамі. Правільная вентыляцыя (праветрываньне) пакоў мае вялікае

значэньне. Вадаправод і каналізачыя, барацьба з пылам— таксама добры спосаб прадасьцярогі ад сухоты.

Нармальнае харчаваньне, якое можа быць пры нармальнай зароботнай вышале грошай, таксама ў значнай меры бароніць ад сухоты. Але справа ня толькі ў харчох. Трэба звярнуць вялікую ўвагу на развіцьцё фізычнай культуры. Спорт і гульні даюць магчымасьць доўга быць на сьвежым паветры, загартоўваюць чалавечы арганізм.

Ня меней значнай прадасьцярогай ёсьць ізаляваньне хворых ад здаровага элемэнта і распізнаваньне хваробы ў яе пачатковай стадыі. Адгэтуль вынікае патрабнасьць дзяржаўнага дыспансэра, санаторыя, а таксама і пастаянных установаў для безналэйжна хворых.

На сухоты хварэюць ня толькі на гарадох, але таксама і ў вёсках. Прычыны—тыя самыя, што і ў горадзе.

Трэба адзначыць, што ня толькі чалавек можа быць ахварай сухот. На сухоты хварэюць і жывёлы, гадоўным чынам, каровы. Малако такіх кароў можа зашкозіць чалавеку.

Дзеля гэтага трэба рабіць аналіз малака хворых кароў; калі ў ім выявюцца палачкі сухоты, дык тады малако можна ўжываць толькі кіпячонае.

Беларусь з яе цесна-счучаным гарадзкім і месачковым жыхарствам дае вялікі процант сухотнікаў.

Дзеля барацьбы з сухотамі адных дзяржаўных ародкаў мала. Усе грамадзянства павінна прымаць гарачы ўдзел у барацьбе з сухотамі.

Д-р Сямкевіч.

У Намеччыне.

Новы кабінэт Нямеччыны.

ГАННОВЭР, 22—11. Куно зьяўляў новы кабінэт. Склад новага кабінэту воль які: канцлер Куно, міністр замежных спраў—Штамэр, вайных спраў—Гэсэлер, фінансаў—Гэрмас, народнай гаспадаркі—Бэкэр, юстыцыі—Гэйя, гандлю—Браунс, шляхаў зьвасі—Грэггоўлі.

Разныя весткі

Францускія радыкал-сац. аб Вэрсальскім дагавору.

ПАУЭН, 22—11. Кангрэс Францускай радыкал-сацыялістычнай партыі ў Марсэлі прыняў рэзалюцыю, якая павышчэ Вэрсальскі дагавор сэрала тайнай дыпламатыі, выклікаючай агульнае расчараваньне.

Бунт арыштваных салдат у Лодзі.

ВАРШАВА, 21—11. 19 га лістапада ў Лодзі выбухнуў бунт сярод

нэр, Эдзэкі не ўвайшлі ў міністэрства, але будучы яго падтрымліваць. У кабінэт увайшло пяць членаў кабінэту Вірта.

У Дрэздэне ізноў непарадкі.

БЭРЛІН, 21—11. З Дрэздэну і Брауншвайгу паведамаюць аб новых непарадках з прычыны дарагоўлі.

Расправа з забастошчыкамі.

ПЭКІН, 20—11. Тэатральнае жорсткае распраўленьне з халарскімі забастоўшчыкамі, якіх мей на трымакца пры падтрыманьні студэнтаў.

Лёзанскае малярства.

21-га лістапада ў швейцарскім горадзе Лёзэвье адчынілася канфэрэнцыя па, так званых, «бліжня ўсходніх справах». Гэтая канфэрэнцыя склалася дзеля таго, каб аб'яднаць і ўладзіць становішча, выкліканае грэка-турэцкаю вайною. Канфэрэнцыя павінна прымірць грэкаў і туркаў, аднарача іх баруць удзел у канфэрэнцыі дзяржаў Антанты, якія фармальна не выходзіліся ў стане вайны з Турэччынай. І воль гэтыя, так скажаць, «старовыя» дзяржавы ўмяшаліся ў грэка-турэцкую бойку і хоцьчэ навязваць сваю волю Турэччыне, якая праліла столькі крыві сваіх рабочых і сялян, каб абараніцца ад прэпччэга вараду. Спрактыкаваньне палітычных махляры дзяржаў Антанты хоцьчэ сваім маждрствам навывіць Турэччыну да карысьці, якую ёна арэ бліжэйшымі пабэдамі.

Прадстаіць Антанты прымаюць удзел у канфэрэнцыі: Францыя, Англія, Італія, Грэцыя, Японія, Сьветлы Індыя і Гэрманія.

ніжкай кавтрыбуцыі з Грэцыі, недапусьцімасьць набору хрысьціян у турэцкую армію. Гэтыя патрабавацьні падтрымліваюцца Пуанкаре. Вяліка ішо таксама выказаўся і нова-сьветляны фашыскі прэм'ер Італіі Мусаліні на падгатоўчай нарадзе самьвінікаў.

«Вольнасьць» праліваў у ангельскім тлумачэньні абртаецца ў гаспадарьне Англіі ва гэтых пралівах, у вольнасьць іх толькі для Англіі.

Але сьмае цікавае і характарнае у гэтай канфэрэнцыі—гэта згоднасьць між гадоўнымі дзяржавымі разбойнага імпэрыялізму. Пакуль ні ігулася грэка-турэцкая вайна, Францыя намагалася туркаў, а Англія грэкаў. Прэпччэ турак Францыя спадарьвае ся з сабой, ушлявы ангельскія імпэрыялізму ў Турцыі, каб гэтой спадарьвае з гэтымі наладчыкам у Турэччыне сваіх фінансавых і коўнаў турэцкага народнага імпэрыялізму Францыі.

Але ішо развіверуваць на гэтым: як гэта ўмаа сь і хаянелася Францускам імпэрыялістам. Турэцкія народ, атрымліваючы івэнную перамогу над Грэцыя і, выкалю сям гаспадарьне на сваім зьмале. У розных гарадох Турэччыны існавалі чужа-

IV Кангрэс Камуніст. Інтэрнацыяналу.

Усходняе пытаньне.

МАСКВА, 22—11. На пасяджэньні Кангрэсу Камуністычнага Інтэрнацыяналу 22-га лістапада дэлегат Гаянды Равэнштэйн у дакладзе па усходняму пытаньню сказаў: «Послед Трыалянцкай вайны на ўсходзе нарадзіўся панісламізм у адносінах пратэсту масульману супраць імперыялізму. Панісламізм зрабіўся фактарам усясьветнай значнасьці. Пралетарыят павінен гэты пратэст падтрымаць. Капіталісты прыгнітаюць народы ўсходу іслахам капітуляцыі. Зьнішчэньне капіталістычнай павінна стаць патрабаваньнем рэвалюцыйнага пралетарыату. Ровным народам Баўкан і пірэней Азі павінна быць дадзена палітычная аўтаномія». Далейшы адзначэе важнасьць пытаньня аб свабодзе прываў яе для Савецкай Расеі, гэта і для ўсясьветнага пралетарыату. Далейшы засноўвае поўнае паражэньне Англіі на Блізкім Усходзе.

«Капіталізм у Японіі ўзрастае значна хутчэй, чымсь у Эўропе. У зьвязку з гэтым пашыраецца рабочы рух. Сярод шырокіх гупчаў на сельнасьці пашыраецца антымілітарыстычны настрой. Камуністычнай партыі ўдалося ліквідаваць сьціскаліцкія тэндэнцыі ў рабочым руху.»

Дэлегат Паўночнай Афрыкі Бондэга адзначае ўзрост рэвалюцыйнага руху ў Паўночнай Афрыцы, на гледзачы на ўдзел працоўных французскай уладай. Французская камуністычная партыя павінна падтрымаць паўночна-афрыканскі рэвалюцыйны рух.

Кангрэс аднагалосна прымае прапанаваную японскай і вітайскай дэлегацыямі рэзалюцыю, у якой гаворыцца: «Усясьветны кангрэс Камуністычнага Інтэрнацыяналу вітае працоўных расейскага Сахаліну, Далёкага ўсходу, Японіі. Японскія імперыялісты яшчэ трымаюць сваё войска ў расейскім Сахаліне, прыгнітаючы працоўнае жыхарства. Блізак час, калі мілітарысцкая свора, пануючая над японскім рабочым і селянінам, стане перад судом японскага пралетарыату і панае адпаведнасьць за свае праступкі, у тым ліку і за праступкі, зробленыя на расейскім Далёкім Усходзе.»

4-ы Усерасейскі Зьезд працаўніоў асьветы.

Прамова т. Радэка.

МАСКВА, 22-11. 21 га лістапада ў Маскве адчыніўся 4-ты Усерасейскі зьезд працаўніоў асьветы. Выступіўшы з вялікай прамавай, Радэк зазначыў, што развіццё і ўмацаваньне Савецкай Расеі залежыць ад развіцця асьветы. Слабасьць усясьветнай буржуазіі і ўмацаваньне Савецкай Рэспублікі сьведчыць аб блізкасьці ўсясьветнай рэвалюцыі. Дэмакратыя на Захадзе перажывае найглыбейшы заняпад, у той час, як Савецкі ўрад у Расеі вельмі моцны. Нэй ёсьць адступленьне, выклікае неабходнасьцю зьвязаць сялянства з рабочай клясай. Нэй даў добрыя вынікі. Зараз сяляне зьяўляюцца моцнай апорай Савецкай Расеі. Радэк канчае кіліч моцна стаіць на вярце народнай асьветы, якая зьяўляецца адным з важнейшых фронтаў пралетарскай рэвалюцыі.

Прынятая па дакладу рэзалюцыя заклікае працаўніоў асьветы к найважнейшаму напружаньню сіл для перамогі над культурным фронце.

У Савецк. Фэдэрацыі.

Студэнцтва выбірае камуністаў.

КАЗАНЬ, 21-11. Вышэйшыя вучэбныя ўстановы Казані выбралі ў гарадзкі савет 17 камуністаў.

ХАРКАЎ, 22-11. Студэнцтва Харкаву на многалюднай сходцы аднагалосна з вялікім пад'ёмам прыняло спіс камуністычнай фракцыі. Студэнты паслалі прыгнітаўне Лёніну, аблізваючы стварца пралетарскую культуру пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі. Пасьля выбараў студэнты арганізавалі маніфэстацыю.

Духавенства за Савецкую ўладу.

НОВАМІКАЛАЎСК, 19-11. Старабрадзкія эпіскапы Шіхам і Афранскі выпусьцілі адозву к старабрадзкіму духавенству з кілічам прыхільных адносін і падтрыманьня Савецкай улады.

Скасаваньне манастыроў.

ХАРКАЎ, 21-11. З Жытоміру наведамляюць, што па ўсёй губэрні пачата скасаваньне манастыроў, якія перадаюцца пад ведама ўстаноў Народнай Асьветы і Аховы Здароўя.

Савецызацыя Далёка Усходняй Рэспублікі.

Савецызацыя Далёка-Усходняй Рэспублікі стала ўжо фактам. 14-га лістапада гэтага году Народнае Сабраньне Д. У. Р. прыняло спецыяльную пастанову аб скасаваньні незалежнасьці гэтай рэспублікі і аб далучэньні яе да Савецкай Фэдрацыі. «Згодна з пазломнаю воляю ўсяго працоўнага жыхарства Далёкага ўсходу» Народнае Сабраньне пастановіла:

- 1) Народнае Сабраньне Далёка-Усходняй Рэспублікі абвясціць распушчэньнем.
- 2) На ўсім расейскім Далёкім Усходзе абвясціць уладу Саветаў.
- 3) Дэмакратычную канстытуцыю Далёка-Усходняй Рэспублікі і яе законы абвясціць «унэважнёнымі».
- 4) Прасіць Усерас. Ц. Вык. К.—т і Зьезд Саветаў Расеі далучыць Далёкі Усход да адзінай Расейскай Сацыялістычнай Фэдрацыі Савецкай Рэспублікі, пашырыўшы Савецкую канстытуцыю і савецкія законы на Далёкі Усход.
- 5) Стварыць Далёка-Усходні Рэвалюцыйны Камітэт, якому перадаць усю паўнамоцнасьць і даручыць ажыццявіць аб'яднаньне Далёкага ўсходу з Савецкай Расеяй і ўстанавіць па ўсім нашаму краю ўладу Саветаў».

Пастанова падпісана Старшынёй Народнага Сабраньня і шасьцю сябрамі прэзыдыуму.

Такім чынам, сталася тое, чаго чакалі і жадалі ўсе шчырыя прыхільнікі ўлады працоўнага народу, ажыццяўляемай праз саветы, Далёка-Усходняй Рэспубліка была даволі-такі штучным стварэньнем. Яна паўстала ня дзеля таго, што далёка-усходнія рабочыя і сяляне не хапелі ўстанавіць рабоча-сялянскай савецкай улады і надта пратэставалі мець у сабе «дэмакратычную» рэспубліку. Зусім не.

Далёка-Усходняй Рэспубліцы стала ўжо фактам. 14-га лістапада гэтага году Народнае Сабраньне Д. У. Р. прыняло спецыяльную пастанову аб скасаваньні незалежнасьці гэтай рэспублікі і аб далучэньні яе да Савецкай Фэдрацыі. «Згодна з пазломнаю воляю ўсяго працоўнага жыхарства Далёкага ўсходу» Народнае Сабраньне пастановіла:

Цяпер, пасле доўгага гераічнага змаганьня, далёка-усходнія рабочыя і сяляне ачысьцілі свой край ад белгвардэіцаў і чужаземных імперыялістаў. Зьявіла ўсякая прычына далейшага існаваньня дэмакратычнай Далёка-Усходняй Рэспублікі, і далёка-усходнія рабочыя і сяляне маглі даць поўную волю свайму ўсягднішаму затаенаму жадыню ўтварыць сваю рабоча-сялянскую Савецкую ўладу.

Можна спадзявацца, што змучаны інтэрвэнцыямі і зруйнаванымі вайною Далёкі Усход пачне папраўляцца і хутчэй адраджашь зруйнаваную народную гаспадарку.

Д. Я.

2 кангрэс прафэсыянальнага інтэрнацыяналу.

Даклад тав. Лазоўскага аб працы выканаўчага бюро.

МАСКВА, 22-11. На другім пасяджэньні кангрэсу прафінтэрну тав. Лазоўскі гаварыў аб выніках працы выканаўчага бюро.

Дакладчык паказвае, што лік членаў амстэрдамскага інтэрнацыяналу трохи болей 15 мільянаў, як членаў прафінтэрну — каля 15 міль. Калі Амстэрдам кажа аб 24 міль. дык з аднаго боку раздувае цыфры, а з другога боку дадае туды нашых прыхільнікаў, якія ў амстэрдамскіх арганізацыях маюць да 30—35 проц. Амстэрдам абхапіле толькі эўрапейскія прафэсыі, між тым, да прафінтэрну цяпер далучаюцца таксама саюзы Аўстраліі, Паўночнай і Паўднёвай Амэрыкі, Азіі, Афрыкі.

баявога характару.

Спробы прафінтэрну сталкавацца з Амстэрдамам былі няўдачлівыя. Амстэрдам адмаўляўся.

Супольная праца прафінтэрну з камінтэрнам выклікала протэсты практычнымі патрабаваньнямі прафэсыянальнага руху, з прычынаў немагчымасьці кіраваць камуністычнай меншасьцю рафармісцкіх прафэсаў без пасярэдніцтва камінтэрну.

У Францыі унітарная кавфэрансыя працы супрацоўнічае цяпер з прафінтэрнам. У Нямеччыне, апрача 2½ міль. камуністычнай апазыцыі ў сап. дэм. саюзях, прафінтэрн мае саюз работнікаў да 160 000. Уплыў прафінтэрну ў Італіі пачат павялічыўся. У Англіі да гэтага часу няма буйнага рэвалюцыйнага праф. руху. У Амэрыцы пад уплывам прафінтэрну стварылася «Ліга праф. прапаганды».

Праца прафінтэрну ў краях Бліжняга і Далёкага ўсходу вядзецца, галоўным чынам, праз расейскія патрабаваньня прафэсыянальнага руху. Прафінтэрн мае свае апорныя пункты ў Кітаі, Карэі, Яве, Парсіі, Турчычыне і Эгіпце.

„Шкляны бог“

(Апавяданьне).

I.

Проста задалася ночка. Насупіўшыся, абвіла яна ніз і верх. Угары ніводнае пчыліні, ніводнае дзірачкі. Каўном чорным развесілася яна там. Унізе, на сьмай зямельцы, яна на ўсіх вуточках садзела, як курчыца на яйках. Нідзе ніводнага шораху, нідзе ніводнага зыку. Нават вятрыска недзе дзеўса і, мусіць, ня важыўся яе зачачіць у гэты момант. Ды зуды-ж тут сунуцца, удуды ж тут чапаць, калі «хоць вока выкамі», «хоць на воўка ўзб'юся»? І залзала ночка, аж трымацела ўся, калі неўпалдзеўкі дзе забрышчыць дарога, калі воўк ня сьцьверніць і, завьне-вье, аж застогне лес, калі праз вакоцця мільгае дзе бляск, альбо выскаціцца зорка й стане дзе міргачы. І ў такія поры яна больш яшчэ сьцьверніца, яна больш утуліцца і сьціскае зубы, бо цёмнае любіць, таемнае кіліч і выседзьвае злосна-бурнае.

Самы сон, адваляла, аблізваючы ўсе: і вёскі, і поле, і лес і луг. Ды гэта толькі здавалася. Хоць бляск нідзе

сердэваў, што аму не даюць раззьбіцца-разгарэцца й сасмажыць у сабе ўсё, што над ім, калі яго і прад ім. Раз-по-разу ён хвастаў чыгуны сваімі бліскучымі хвосцікамі, але—

— Зьнімай ужо. Трэба новай наліць, а то, як вада ўжо,— агоньчык жарнеў.

Тут-жа стаў цэбар з халоднаю вадою, а яго з ёю прапівала трубка, з якой па саломцы й цурчала ў білашкву. Поруч з гэтым другі яго сабар з тым, што налівалася ў чыгун, а потым клекачала.

— Падзяжы, падзяжы хай сабе й добра гарчыць, покуль закіпіць, а тады ўжо трэба агонь пачынаць, каб не падгарвала. — камандаваў адзін з двух, сядзячы ці пазьвагаўшыся на зямлі ля свайго аўтара.

А ночка маўчала, а ночка тайла й туліла.

— Ну, глядзі, чым ня бровар? Зразу на пліч пудоў заміваю, а будзеш бачыць, якая выходзіцьме, не раўня даўнейшая, проста дзельноста, — заліваю, як добры знаўца свайго дэла, удадар «зямлянкі» ў лес і хваліў з некай гордасьцю свайму сваяку, што зайшоў, ня мінуў і перавадаў сваіх.

— Але й трэба табе гэтак даду-

мацца,— дзівіўся сваёй пазіраючы на вагронныя ваялы, умараваны, аздоблены ўсакімі трубкамі й трубкамі. Пад ім, як падпечак. Тут ужо дрэўкі, а самыя настаяшчыя дрывы падладоўца й гараць, ня сьціскаючыся.

— У ім, брат, два дны, а між імі вада, вось яно віколі й не прыгарыць.

— А тут вась халаднік, так сама праз вадку выходзіць, дык яна ня бывае мутная.

— А адгэтуль вась яна ўжо дзе, толькі падстаўляй пляшкі ды білашкі.

Павазваў і тлумчыў «жроп», а «увайшоўшы ў храм» набожна дзівіўся ў хваліў яго розум і зайдросна аглядаў усё.

— І ўсё-ж гэта я сам састроіў.

— І гаспадар правадіў рукою па лобу, дыбы кажучы, вась «дзе клеб».

Пад катлом-жа агонь бухалаў, вырываючыся з падпечку й шугаўчы на кацёл, а гэты пыхцеў і стагнаў, як абжоршыся.

— Бач, як крыштаў, а вазьні на азык— аплачаўся.

З трубі ўжо цурчала, і пляшкі-ка за пляшкаю, пакланіўшыся, адскаківалі й выстройваліся на плічцы ў радок.

Ніхто ня знаў і ня ведаў пра гэты «аўтар», калі ян лічыць часам якой птушчкі, якой нос зварочвала ад імперу і зкой даводзілася будзіцца й перапахнуць далай дзе на дзерава да і саміх дрэў, зругом вартаваўшы, хоць тапсамы ня млы ім быў іх падуседак, бо дым лес і лес ім у вочы.

Сярод вытану-ж гэты самы дым аб'ядаў косьмі сунні старонькай і расьцілаўся пачатам па зблшчывае мураўцы. Ды мураўка маўчала, казмі-ж бо паскарэдзішы, калі рэкаганяне адгэтуль нават галодную опацінку

Удалі-ж у варыўні бульба мшыцы хрусьцела ды пад ісподам. На версі-ж затыхалася ад дыму.

— Мы з самі з магамі. Не адзі толькі ім было, усім хватала. Ды вась нама... А вась-жа ёсьць на яначай, як, мусіць, «малую» Самусь у варыўні, бо толькі сарамаўца мігцелі вугольчыкі, чыгунці на схіліўся ў старае на адзінчынак, а сам Самусь далаваўся абдымаўся з пунітоўкаю і барабанаў аб зямлю нагамі.

Рэхам нібы адзі перабіраў дзеся дарогу. Ноч трымацела думкаю, «каб як пераскочыць».

Ніхто ня знаў і ня ведаў пра гэты «аўтар», калі ян лічыць часам якой птушчкі, якой нос зварочвала ад імперу і зкой даводзілася будзіцца й перапахнуць далай дзе на дзерава да і саміх дрэў, зругом вартаваўшы, хоць тапсамы ня млы ім быў іх падуседак, бо дым лес і лес ім у вочы.

Сярод вытану-ж гэты самы дым аб'ядаў косьмі сунні старонькай і расьцілаўся пачатам па зблшчывае мураўцы. Ды мураўка маўчала, казмі-ж бо паскарэдзішы, калі рэкаганяне адгэтуль нават галодную опацінку

Удалі-ж у варыўні бульба мшыцы хрусьцела ды пад ісподам. На версі-ж затыхалася ад дыму.

— Мы з самі з магамі. Не адзі толькі ім было, усім хватала. Ды вась нама... А вась-жа ёсьць на яначай, як, мусіць, «малую» Самусь у варыўні, бо толькі сарамаўца мігцелі вугольчыкі, чыгунці на схіліўся ў старае на адзінчынак, а сам Самусь далаваўся абдымаўся з пунітоўкаю і барабанаў аб зямлю нагамі.

Рэхам нібы адзі перабіраў дзеся дарогу. Ноч трымацела думкаю, «каб як пераскочыць».

люцияй 17 году. Замест распыленых, дробных, неарганізаваных гуртоў, куды часта праігнавала здраўніцкі шавінізм, трэба шыльна з'арганізаваць у Камуністычныя Саюзы Маладзі. Тады праца, тая самая праца адбудовы Беларускай культуры, да якой гэтак гарача імкнуцца моладзь, будзе рацыянальна, будзе праўдзіва паіравана да аслабджэння народу ад векавечнай сьпячкі, цемры. Той, хто мысліць, што з'арганізаваўшыся ў гэты саюз, ня можна будзе займацца гэтай працай, той, бязумоўна, не разумее праўдзівых заданьняў камса-

молаў. Дзе ж, калі ня тутака, павінна пашырацца культура? Калектыўная праца сяброў у гэтых саюзях ужо ня будзе кіраваць і адраджаць культуру ў бок старадаўняга прыгону, а пакірае яе да праўдзівага адраджэння народу. Толькі тутака культурная праца аслабніцца ад шавінізму, толькі праз камуністычныя саюзы магчыма пакіраваць культурныя здабыткі на карысьць народу. Беларуска моладзь павінна зразумець гэта й хутка выйсьці на шлях творчай, культурнай працы.

П. Зараніца.

Сейбіты цемры на вёсках.

Мы цяпер зьвяртаем вялікую ўвагу на барацьбу проціў уплываў на масы дробна-буржуйніцкай ідэалёгіі стара-ражымых і іншых анти-савецкіх культурнікаў. Шмат у гэтым кірунку ўжо дасягнута.

Гэтая барацьба за новую ідэалёгію вядзецца па гарадох і мястэчках. Вядзецца яна ўмела і энэргічна. Але ў гэты самы час мы забываем зусім пра вёску.

У той час, калі ў горадзе -трэба было асьперэрагацца ўплыву старой інтэлігенцыі нават над нека-торай часткай моладзі, — у вёсцы гэтай няма, там няма той інтэлігенцыі. Аднак, аналёгічна і там ёсьць свая, мы-бы казалі, спецыфічная «інтэлігенцыя», якая мае свае досыць вялікія ўплывы над наразьвітым сялянствам.

Вельмі часта прыходзіцца чытаць у карэспандэнцыях з месца аб тым, як цёмныя элементы на вёсках вядуць сваю работу: то вулкі і засьпячковае пляхта робяць фокусы па іспалках і сельсаветах з прадмагамі, дзесяцінамі, то паны марочаць сваімі забабонамі, то часта шпакткі каля Беларуска-польскай граніцы раўносіць фальшывыя чуткі аб пераходах некаторых вёсак да Польшчы і г. д.

Але гэта ўсе факты часовага, пераходнага характару. Хто знаём з сучасным бытам вёскі, той разумее, што зпрача такіх фактаў, там па гаўхіх куткох усе такія асобы сьвідома займаюцца расьсяваньнем сьрод цёмных сільян сваіх адмоўных поглядаў на Савецкую ўладу рознымі хітрымі спосабамі.

Сяляне газет мала чытаюць, сёлета лік школ і культурных гуртоў па вёсках значна зменшаны. Гэта ўсё на руку тым асобам, якія

трымаюць вясковы люд у, так званым, «божым страху».

Яны рознымі косьвённымі гутаркамі убываюць селяніну думку аб тым, што Савецкая ўлада — гэта «пераходнае зло», якую трэба часова пераадарпець, пасьля чаго зноў надыйдзе ранейшы парэка-панскі лад. Гэты злосны контр-рэвалюцыйны элемент мае паўны ўплыў.

Вось даём адзін факт аб тым, як поп перашкодзіў у наладжаньні Савецкай школы ў вёсцы. Бірам з газэты «Беларуская вёска» за №5 (73):

У 18 вярстох ад Менску ў Старасельскай воласьці сяляне ўцалі наладзіць школу. Думалі пад школу заняць дом «атца» Банстантына.

Бацькаша напужаў сялян тым, што калі дзеці пойдучь вучыцца ў яго дом, дык ён, поп, ударыць у зван, паставіць сьвечку «святому Мікалаю» і тады вёска будзе ўсім вучням.

Цёмны люд павярнуў забабонам, і школы няма.

На гэткіх справы трэба глядзець сур'ёзна. Сейбітаў цемры ёсьць па вёсках шмат. Яны рознымі спосабамі стараюцца перашкаджаць будаўніцтву нават Савецкай культуры. Гэтакіх асоб нават мала караюць. Не зьвяртаюць на іх належнай увагі, у той час, калі па гарадох вядзецца змаганьне за новую ідэалёгію, у вёсцы няма нават той элемэнтарнай асьветы (я ўжо не кажу аб палітычнай), якая неабходна, як хлеб і вада.

Пара зьвярнуць на гэты валеж-ную ўвагу!

К. З.

Поаца і становішча Цэнтробелсаюзу.

(З дакладу т. Фрыда на пас-дэжэньні прэзыдыюму Ц. В. К. Беларусі).

У ліпені г.г. становішча Цэнтробелсаюзу было вельмі цяжкае. Кі-маманту рэалізацыі ўрадкаю Цэн-тробелсаюзу меў усяго толькі каля 300.000 пудоў жыта, якое было раскінута па ўсіх ваколчных аддз-лах. Становішча было настолькі цяжкае, што ня было сродкаў ні грашовых, ні таварных. З мэтай палепшаньня справаў, Цэнтробел-саюз заключыў з Цэнтрсаюзам кантракт на загатоўку 300.000 пуд-хлеба, а таксама яшчэ некаторыя іншыя ўмовы, болей дробнага ха-рактару.

Цэнтробелсаюз, паводле умоваў, дастаў ад Цэнтрсаюзу грашовы задатак, які аблягалі становішча Цэнтр-белсаюзу.

На Ніжагародзкую ярмарку ЦБС адправіў невялікі лік тавараў, але закупіў там, галоўным чынам, у крадэт, розныя тавары, прыблізна на 140 мільярдаў рублёў.

З канца жніўня і далей ЦБС па-троху пачаў пашыраць сваю працу на Маскоўскім рынку. За гэтыя апошнія месяцы закупіў розныя тавары як у Цэнтрсаюзе, таксама і ў розных дзяржаўных трэстах на суму каля аднаго трыльёну руб. (у ст. знаках).

У гэты пэрыяд ЦБС пачынае вясцці перагаворы аб прадастаў-леньні яму праз Унешторг магчы-масьці выкарыстаць суседні польскі рынак. Становішча з заграначным рынкам на Беларусі стварылася ненармальнае: прыватны рынак меў тут свой моцны цэнтр. Інапэ-рацыя апынулася на горшым стано-вішчы, чымся прыватны рынак. Пе-рагаворы з Унешторгам Беларусі далі нам магчымасьць вясцці непа-срэднія аператы на замежным рынку. Мы ўступілі ў згоду з адной варшаўскай фірмай аб даставіцы тавараў з Польшчы.

Усе гэтыя аператы выяўляюцца ў суме 300.000 залатых рублёў.

Тавары мы выдалі такім чынам: 65% — ваколчным аддзелам, 20% — 25% — рабочай кааперацыі, часам у павер, а часам за грошы. Рэшта тавараў аддаецца за ўнівэрсальны магазін і ў розныя дзяржаўныя органы.

Адначасова мы адчынілі на 50 мільярдаў руб.кіжны гандаль, пры-чым вёска выказвае на іх значнае запатрабаваньне.

Што тычыцца хлебных загатоўак, дык за гэты час мы зрабілі ўмову з Цэнтрсаюзам, з Маскоўскім губс-аюзам, з прэзыдыумам Саўнархозу і з Камхозам. Надаўна мы таксама пачалі вясцці загатоўку хлеба для рабочых Беларусі. Да гэтага часу ўсяго загатоўлена 220.000 пудоў.

Яшчэ трэба дадаць, што Цэнтра-белсаюз траціць значныя сродкі на культурныя і грамадзянскія патрэбы, як напр.: Дзяржаўны тэатр, Унівэр-сытэт і г. д.

І Г Р Ы Ш Ч А .

Нешта сённяя у Агаты
Лямпа весела гарыць,
А людзей дык поўна хата,
Так, як дзьверы зачыніць.

У яе ігрышча сённяя,
Дык сабралась вёска уся—
Сьцёпка іскае гармонік,
Той пішчыць, як парася,

А пад піск той сярод хаты
Дык аж стогнуць, як аруць,
Скачуць хлопцы і дзяўчаты—
Вобуй бацькаўскі дзяруць.

Ўсе сапуць абліты потам,
Як улётку у сенакос,
Як каторы тупне ротам,
Здэцца, зломіцца памост.

Як ідзе-ж Паўлінін Тодар,
Дык аж дзіўцяцца ўжо усе:
Да работы, здэцца, лодар,
Тут—як чорт яго нясе.

А вакол стаяць дзяўчаты,
Шмат хлалцоў, мужчын, кабет,
Тут сьмок, ды тут і тата,
Тут і унучак, тут і дзед.

Між вялікіх ладзьяць дзеці,
Так, як мышы між снапоў—
Ім вядома ўсё на сьвеце,
Хто што робіць з дзяццокоў,

Хто дзе дзеўчыну абніме,
Пацалуе, ці ўшчыкне,—
Не скаваша з імі
Ты ні у сеньцах, ні у гумне.

Гоман, крык стаіць вялікі,
Сьмех дзяўчат і дзяццокоў,
Пад час лаянка і дзікі
Град адборных маццокоў.

Бела-сіні, надта горкі
Лезе у вочы, есьць да сьлёз,
Душыць горла дым махоркі,
Самагон зрывае нос.

Вось забава для вялікіх,
Вось навука для малых,
Ў самагонцы, скоках, крыках,
Ў маццоках—заместа кніг.

19—X1—22 г.

Краліва.

Аб прадажы леса.

Эканамічнаю нарадаю Беларусі па пытаньню аб умовах прадажы леса, пастаўлена:

а) у выпадках, выклікаемых аса-бістымі патрэбамі, абслужваньнем транспарту, прамысловымі патрэба-мі і г. д., дапускаецца, як выключ-чэньне, рубка лесу ў забаронны пэрыяд з асобнага дазволу Наркам-зема;

б) дзяржаўныя лесазагатоўчыя арганізацыі абавязаны атрымаць у дзясяцічага лесарубачны білет у пра-

дзігу 3-х месяцаў пасля заключэнь-ня ўмовы, а ўплата сродкаў за ад-пушчаны лес павінна імі рабіцца ў гэткіх тэрмінах: 10 проц. прадажнае каштоўнасьці леса пры выбарцы лесарубачнага білету, 10 проц. к 1-му студзеню, 10 проц. к 1-му траў-ню, 20 проц. к 1-му жніўню і 50 проц. к 1-му кастрычніку першага апаратыўнага году, упла-та-ж іншымі прыватнымі купале-лямі робіцца па згодзе з Наркамзе-мам.

М. В.

нарацца на якога чорта», поркаў пад хвост камя і пералятаў пераз вёску дастаўшычкі. Паўтойваўшысь у возе пляшкі з «наклейкай» на дзьвяжкі ў гэткую пору, а ночка траслася і зорпы ўсьміхнуўшайся кідаа ў вочы чорным коми чор-ценьскіх хмар».

А дрот на слупох начутна зычэў астафэтай у месца аб ідучым «транспарце» з паказам выехаць на-отрачу.

Адбылася імша «богу шляхому», усемагутнаму, усебачачаму і ўсёро-бичаму.

II.

— Мала_ікая прарэпецца дзірка! Сьвяты вась падлоўцаць, мо хто з радні пераведаць прыедзе, трэба-ж сустраць, як і ўсе людзі. Ды ці мала на што прыгадзіцца? Няхай будзе пра лямпаства.

— Абышлось-б і так. І блз гэтага шмат усюкіх дзіраў. Ты-ж ка-заў, што пагуб трэба настроіць ды і дзесяць каб што сьпіраць. Галдзі, каб на гэта хадзі хапіла,—з джо-рам казала жонка свайму гаспадару, які прынёс білкашку ад Самуся й сьпіраў у мяшок збожжа.

Выпяваюцца ў жыцці сьляды дуушчыны і мазольны вочы.

Віхры, навальніцы, завірухі, і пярэны з маланкамі хоць сьляды тва ўзбуранай пылюшко засьпяваюць, закідаюць камкам ўзарванай зямлі, а пад імі ўсе ж тыя сьляды. Эгары і выпрыкетны бываюць яны, але праграбі ўва ўсякім куточку, па ўсякім кавалачку, і выпучацца тыя-ж сьляды.

— Надумаў гэта-ж жаніцца. Я казала, няхай бы яшчэ пачакаў, дык вась намогся. А та-ж не абыздаешся, зазвё дэа пуды, але што гэта значыцца, а тут і хлеба га-тоў не хапіць.

— Нічога, састрычка, ня зро-біш, як трэба, дык трэба. Я-ж, як свайго жаніла, думаеш мала пашло? Мітрапану занесьмі пуд, у Самуся выгналі два, ды і польскай дзесяць пляшак,—жупілі састрышы ў на-дзельку, а хаты скося на іх пазі-ралі сваімі паўзьдзіпанымі страха-мі, а перад імі дурэлі маленькія замураваны і абабраныя дзеці.

Праз вёску пражджаў то той, то сей. Але мала вуды каму трэба.

— Дык ты-ж узлжыла, што я казаў?

— А як-жа узлжыла. Там у сідзеньні ў мудо,—выпраўляла жонка гаспадара да павету, а су-

седзі угадзіўшы, казала:
— От, намогся, дык выйтрае, дастаўцацца!

— А то-ж гэгуюлькі панаезьдзіў-шы, дый пэўна ня так?!

— Да я бацьку, учора загумён-ню пагубу пэбар...

Прыжджалі і ў вёску, таксама ці мала каму чаго тут патрэбіа.

— Да Самуся прыехалі з воласьці, адзін некі нават з рэварьсам пры боку,—чыслася вестка ад хаты й да хаты. Заварушылася то там, то тут... Ня раз ужо вуьдзілі ален-ніву за агарадамі, да ў самых ага-родах разоры прыймалі няпронаных гасьцей. То пляшкі, то буталі, то чыгуны, то трубікі шукалі прыгу-ку тут, аз якія выгнанынікі. А дзе-ці і падроткі ня раз пазіралі й ласаваліся ў «ічасьлівыя» мамэ-ты.

— Каб на іх ліха. Прыгнала іх нячыстая. От, нехта ўжо папрымаў,—на другі дзень аглядалісь гаспа-дарамі «прыгулі».

Ня ўмелі прыймаць гасьцей адны, добра частавалі іх другія. Ня раз Мітрапан і Самусь на шытаньне «чаго гэта да пьбе зажджалі», адказваў:

— Ат, гэта-ж нехта данёс, што а самагонку ганю, дык прыехалі

шукаць.

— І нічога не знайшлі?

— А што яны вайдучь. Жонка яечню сьпьяла. Пасадзіла за стол, а я самавар на стол. «Навівайце, ка-жу, калі-ж ўжо Трохі астыў, то выбачайце. Не спадзяваліся». А як выпілі па шклянцы, дык і самі асты лі.

— От, каб на яе ліха, якую моц мае. Каб таму добра ня было, хто яе выдумаву,—редкі і прышны водкаў чуваўся.

І там «астывалі», а там падгра-валісь. Не аднака для ўсіх адка-ікаўся той «бог», для ваторага ноч-каю пэмнаю правілася імша. Адным прыяў, горы багацьця складаў, дру-гім апошні сьцягаў са'стала кусок хлеба. Адных астуджаў, другіх на-каляў, як у гораце полымем язе-ным шыбаў.

Як можна радзіны, вяселье і хаўтуры спраўняць блз горвай аса-лоды. І яно не яно без такога пры-правы. І кожны дбаў, і «бог» мі-ласэрдыня заўсёды бываў. Што гэта значыць, казі:

— Набраўся ўжо, як сьвінья. І аз ты сабе і галавы яшчэ не растоў, —дапікаў бацька сыну, або надварот.

— А што а табе дам? Яно

трасцы? Пазносіў-жа ўсё да Саму-ся,—упікала жонка мужа, ставачы на стол вышчымыныя картоплі.

Ды ці мала такіх ды й мудрой-ших «калі» зданьню вісела й ня толькі над тэй ці іншай хатай, над тэй ці іншай вёскай, але забіраюся яно і ў мястовыя павоікі.

У адных пазвалі, у другіх во-спілілі, а ў трэціх справы ўскі-кім спраўляліся.

Нудна й пуьта пазіралі будыні, на якіх былі «наклейкі» «вяскован школа», бо тут ужо значыла іначай.

— Чорт ім і набарэцца. На ўсе давалі. Выдумалі шчэ й на школах, аднак, мы жыём і навучоныя. Не вылікая карысьць,—тут тавое «ка-лі» устаўлялася.

І дзень за дзеньком лі то яны, ці хмурны, як і ночка, зьлаваў і зьлаваў толькі на пьха, а шугучы і бушучы й завучы да сябе на змаганьне.

А «бог шыяны» у новай зьпра-цы пахаджаў па даўніх сьлядох і «кіласьці» свае расьспяў напраям й налева, не звачаючы: ня дазві, ні на ноч.

І глеба гніць пачынала і захім-валася: «Каб таму добра ня было».

А. ЧЭМЕР.

Тэатр і мастацтва.

Як стварыць беларускі балет?

За апошнія часы ў Бел. Дзярж. Акад. Тэатры запанавалі балет.

Ня будзем тут гаварыць аб пагрэбнасцях балету наогул і аб яго значэнні ў мастацтве.

Скокі медзвядзю ў Сібіры, ваюнічыя танцы паўночна-амерыканскіх індзейцаў, скокі казы, жураўля і кабылы на Беларусі і г. д. паказываюць, што ад балету (дабач з нарагоднай песьняй) і пачаўся тэатр.

На паўны перыяд апошняга часу балет як-бы змышоў са сваёй, потым за наваейшыя 2-3 гады ён вярнуўся назад. Ня будзем тут удаваляцца ў філосафію балету (некаторыя лічэць палупеўня балету ўнактам мастацтва), але факт такі, што ў погляду «мастацтва для мастацтва» балет аднаўдае свейму назначэнню і надаецца нават шырокім масам.

Тут у нас зьяўляецца пытанне: раз Бел. Дзярж. Акад. Тэатр шырока адчыніў сваю браму для балету, дык чаму-бы ня ставіць беларускі балет?

Мы ведаем, што асновай новага беларускага тэатру (1910 г.) быў пачынаў беларускі народнай песьняй.—балет. На этнаграфічных вечарах у Вільні, Варшаве і Петраградзе балет Ігната Буйніцкага пад беларускай народнай музыкай дуды і лямбалю меў вялікі поспех.

Потым на ўвесь прыяг існавання новага беларускага тэатру да вялікай вайны (1911, 1912, 1913, 1914 г. г.) на усёй Беларусі балет І. Буйніцкага карыстаўся заслужанай шырокай славай.

Ігнат Буйніцкі даў беларускім народным танцам лёгкую стылізацыю. Ён даў іх адмысловы ад народнага прымітыву.

Буйніцкі гэта рабіў наўмысля. Ён вельмі ідэалізаваў народную творчасць і лічыў праступкам адыходзіць у бок ад духу гэтай творчасці. Аналагічны ў нашай паэзіі адным з прадстаўнікоў гэткай рамантычна-народніцкай творчасці быў паэта Каганец («Кабзар», «Малітва» і інш.).

Спрэчкі няма, што гэта быў толькі пераходным перыядам у адраджэнні культуры і мастацтва заняцалага народу. Наша паэзія, наш тэатр ад гэтага аддзілі і пайшлі па шляхах агульна-сусветных школ і напрамкаў.

Толькі наш балет застаў на сваім жорсткім пункце. Першым чынам мы вельмі рэдка бачым на падмостках нашай тэатру беларускі балет. А калі час-ад-часу т. Аляксіевіч з'яўляецца і дасць які беларускі танец дык як-бы наўважліва—у мініяцюры. Вярэ традыцыйна—«Лявоніхі» і паказвае яе праз сваіх маленячых дзетак у адной пары. Такім чынам, увесь эфект беларускай «Лявоніхі» прападае, няма жыцця, няма бойкай рухлівасці вечарыначнай вясковай грамады.

У балетах дзяржаўнага тэатру бачым толькі адну «Лявоніхі», у той час, калі апрача «Лявоніхі» ёсць шмат іншых характэрных беларускіх танцаў, як напр., «Міцеліпа», «Юрка», «Таўкачкі», «Жавіцьба Цярэшкі», «Кадраль», «Полька» і г. д. Такіх танцаў ёсць некалькі дзесяткаў. Над імі трэба было прапрацаваць т. Аляксіевічу.

А калі т. Аляксіевіч, наогул, ня прыхільнік этнографічных прымітываў, дык ёсць у беларускай народнай творчасці шмат матэрыялаў для балетаў нават эўрапейскага маштабу.

Колька гадавых містэрыяў беларускага селяніна, дзе вымўляецца культ працы, як, напр., Каліды, хаджэньне з казёй, вясельнікі, Кунальце, жніва, дажынкі, заяўкі і іншыя,—даюць шмат матэрыялаў для бытавога балету.

Найбагацейшы цыкл беларускіх народных казак, у якіх перабываюць свежасць міфу аздоблена сочнай фантастыкай, таксама можа служыць багатай канвой для мастацкага балету.

Разумеецца, да ўсяго гэтага патрэбна спецыфічна-беларуская музыка, якая, хоць ня ў аўсім апрацаванай форме, але ёсць. Ёсць зборнікі Грыневіча, Тэраўскага, Фраікоўскага, Янчука і шмат іншых этнаграфічных запісаў.

Трэба толькі мець шчырае зацікаўленне да гэтай працы. Сваіх свежасць і самабытнасць беларускі балет мог-бы заняць пачаснае месца ў нашым мастацтве, мог-бы заваяваць симпатыю ня толькі беларусаў.

На глядзячы на тое, што людзі на балет маюць розныя погляды, тым болей у нашу эпоху,—аднак, балет дзпер карыстаецца поспехам.

А калі ўжо глядзец у рэвалюцыйнага боку, дык, як ня дзіўна, а рэвалюцыя можа быць і тут выкарыстана. Можна перадаваць новы рытм, новы настрой і ў балете. Можна намалюваць у балете пэўныя карціны з гісторыі вялікай рэвалюцыі, з быту сучаснасці.

Гэта нам, сталічам у сярэдзіне ўсіх падзеяў, здаецца, што тут няма фантастыкі і рамантызму. Мы яшчэ не ў пагравелі меры бачым грандыёзнага характава змаганьня паміж новым і старым. Гэта ўсё можна бачыць калі віраець збоку. Гэта ўсё, як ня дзіўна,—паўтараю-можа служыць удзячным матэрыялам і для балету.

Конкрэтна можам браць абразкі з б/партызанскага руху, з быту розных акупацый у нашым краі.

Словам, калі ўжо балет завабывае нашы падмосткі, дык варта на яго з'яўраць належную ўвагу. Трэба ў гэтым кірунку ве спецыяльна трымацца мінулай класічнасці, але ператварыць дух балету. Ня толькі адвядзліць тэхніку, але і змест. Ды налічаныць новых часоў павінна мець сваё месца і ў гэтай галіне мастацтва. Новы стыль павінен панаваць і тут.

Але, перш-наперш, у Бел. Дзярж. Акад. Тэатры балет мець павінен мець усёазнакі беларускасці. Гэта зрабіць можна, трэба толькі хацець.

З Вядуля.

Згублены:

- Матрыч, выліска, вяд. Менск. Заксам, Вярэра Х. Г., кв. 5790.
— Матрыч, выліска, вяд. Менск. Заксам, Цукорман Н. Ф., кв. 5791.
— Членск. кн., вяд. саюз. мэта-лістаў № 174, Розэнбэрга Н. Н., кв. 5750.
— Польскі від на жэнгар, в. д. вольскай паліц. 3 вуч. м. Менск, Фальшар-вай С. А., кв. 5751.
— Пашп., в. д. Кроўскі Я. Мяд., Управ. № 10 Раб. овча Х. Н. Л. 1., кв. 5752.
— Учотн. карт. на чано, вяд. Старацельскім В. В. в. аддз. № 62, Мака звч. І. С., кв. 5753.
— 1) Ліч. карт. на чано, в. д. Ваен. К. № 5754.
— 2) Ліч. карт. на чано, в. д. Сярэб. № 5755.
— 3) Ліч. карт. на чано, в. д. № 2310 23457, в. д. в. С. ф. № 5756.
— 4) Ліч. карт. на чано, в. д. Менск.

Заксам, К. сьц неві М. І., кв. 5755. По введ. па (скарч. штат.) выд. Менск. дз. яч. домам. К. сьця н. в. ч. М. І., кв. 5756.
— Членск. карт., в. д. свюз. мэ д. чыныск. і сант рн. працаўн. Касьян-в. ч. М. І., кв. 5757.

Прапаў хлопчык 13 лістапада г. г. Ісаак Цытрон (Іса). 8-х г. п. в. д. у шар е т е й о з й Г р а ш к а в й с а й і ў б о д
Вяд. чыны ад месцы, дзе ён з'яўляецца ці іншыя весті аб ім, ён просіць аведальніка Іх а в а з м а н а ў в а г а р о д у п а а д р а с у М е н с к, К р а н ч а с к а я, д. 7, кв. 7.

Ліст у рэдакцыю.

Паважаны рэдактар! Дазвольце зьявіць Вас, што вось ужо другі месяц, як я не атрымліваю ныводнаганумару газэты «Савецкая Беларусь», хаця яна вылісана ў маю школу на цэлы год.

Дума хочацца ведаць, у чым тут прычына, ці рэдакцыя акуратна ня хоча высыліць яе, ці мілыя пачтавікі круцяць з газэт «цятгаркі», альбо жонгам аддаюць на кухню заверчываць сала?

А ў нашым вясковым жыцці неабходна кожны дзень мець газэту, асабліва, як газэту «Савецкая Беларусь», якая якраз падходзіць да нас сялян з сваёй беларускай мовай, бо яна лепш разумеецца нам чымсь іншымі газэты. М. НІКАНОВІЧ.

АД РЭДАКЦЫІ. Рэдакцыя газэты не расылае і ў тым, што газэты не даходзіць, нічым не вінавата. Са ўсімі скаргамі аб неатрымліванні газет трэба звяртацца ў Контрагентства (Петрапаўлаўская, 8), якое прымае падпіску і высыліць газэты.

АБВЕСТИКА.

Народны Камісарыят Асьвегн прапануе загадчыкам прап'юных школ прыбыць у суботу 25/ХІ на 6 ю гадзіну ўвечары ў памяшканне Н.Б.А. (габінэт т. Баліцкага) з воем якімі матэрыяламі:

- 1) Лік дзяцей, з якіх бярэцца плата па 1-ай катэгорыі.
2) Лік дзяцей, з якіх бярэцца плата па 2-ой катэгорыі.
3) Лік дзяцей членаў прафэсійна-завязаных саюзаў, якія ня плацяць.
4) Лік дзяцей членаў праф. саюзаў, якія плацяць палову належнай сумы.
5) Лік дзяцей членаў праф. саюзаў, якія плацяць понасьцю.
6) Лік дзяцей у школе, вызвалёных ад платы.
7) Агульная сума атрыманай платы за вучэньне:
а) за верасень
б) за вастрычкі
в) за лістапад

Нам. Нарэзмасьветы Баліцкі Сэанс шапачнай ігры. У суботу 25-га лістапада а 7 ай гадзіне увечары ў шапачнай сэкцыі клубу Кіра Маркса т. Крута-левіч дасць сэне адначасова ігры у шапкі супроць любога ліку ўдзельнікаў.

Бюльлетэнь № 115 Менскай Мэтеоролёгічнай Станцыі Галоўнай Фізычнай Обсэрваторыі пры Менскай Дасьледчай Балотнай Станцыі. За 22 і 23 лістапада 1922 году.

Table with columns: СТРУМЕНТ, 1 гадзіна дню, 9 гадз. вечара, 7 гадз. раніцы. Rows include: Баромэтр, Тэрмомэтр, Максимальны тэрмомэтр, Мінімальны тэрмомэтр, Вільгаць параўнаўчая, Асадкі ў міліметрах, Грунтавы тэрмомэтр на глыбінні 0,8 м, Флюгэр (сіла ветра мэтраў у сэкунду).

Адкрыта падпіска НА ўСЕ ГАЗЭТЫ НА СЬНЕЖАНЬ 1922 году ПАДПІСНАЯ ПЛАТА. Table with columns: НАЗВА ГАЗЭТЫ, ЗВЫЧАЙНАЯ, ЛЬГОТНАЯ. Rows include: 1. Савецкая Беларусь, 2. Звезда, 3. Вакэр, 4. Млот, 5. Красная Смена, 6. Юный Пахарь, 7. Ювгэр Арбэйтэр (Малады рабочы).

Акцыянэрнае таварыства „ХЛЕБОПРОДУКТ“ БЕЛАРУСКАЯ КАНТОРА: Гор. Менск, Губэрнатарская, № 29, тэлефон № 317. Тэлеграфны адрэс: Менск, „ХЛЕБОПРОДУКТ“. Райенныя канторы: 1. У Меску, 2. Койданаве, 3. У Барысаве, 4. У Смалявічах, 5. Зембіне, 6. Ігумене, 7. Рудзенску, 8. Пухавічах, 9. Бабруйску, 10. Старых Дарогах, 11. Члунку, 12. Каліцэвічах, 13. Мазыры.